

TENTAMEN

KURSNAMN	Digital- och datorteknik
PROGRAM:	Data- och elektroingenjör Åk 1/ lp 1
KURSBETECKNING	LEU431
EXAMINATOR	Lars-Eric Arebrink
TID FÖR TENTAMEN	2011-10-17 kl 8.30 – 12.30
HJÄLPMEDEL	Av institutionen utgiven ”Instruktionslista för FLEX-processorn” (INS1) Tabellverk eller miniräknare får ej användas.
ANSV LÄRARE: Besöker tentamen	Lars-Eric Arebrink, tel. 772 5718 vid flera tillfällen
ANSLAG AV RESULTAT	När rättningen är färdig anslås resultatet med anonyma koder och tid för granskning på kursens hemsida. Lägg din anonyma kod på minnet! Den används när resultatet anslås.
ÖVRIG INFORM. BETYGSGRÄNSER. SLUTBETYG	Tentamen omfattar totalt 60 poäng. Onödigt komplicerade lösningar kan ge poängavdrag. Svar på uppgifter skall motiveras. Betyg 3: 24 poäng Betyg 4: 36 poäng Betyg 5: 48 poäng För slutbetyg 3, 4 eller 5 på kursen fordras betyg 3, 4 eller 5 på tentamen och godkända laborationer.

1. I uppgift a-h nedan används 7-bitars tal X, Y, S och D. $X = 0110101$ och $Y = 1101011$.

- a) Vilket talområde måste X, Y, S och D tillhöra om de tolkas som tal med tecken? (1p)
- b) Vilket talområde måste X, Y, S och D tillhöra om de tolkas som tal utan tecken? (1p)
- c) Visa med penna och papper hur räkneoperationen $S = X + Y$ utförs i en 7-bitars ALU. (1p)
- d) Vilka värden får flaggbitarna N, Z, V och C vid räkneoperationen i c)? (1p)
- e) Visa med penna och papper hur räkneoperationen $D = X - Y$ utförs i en 7-bitars ALU. (1p)
- f) Vilka värden får flaggbitarna N, Z, V och C vid räkneoperationen i e)? (1p)
- g) Tolka bitmönstren X, Y, S och D som tal *utan* tecken och ange deras decimala motsvarighet. Avgör och motivera med hjälp av flaggorna om resultaten S och D är korrekta eller felaktiga. (1p)
- h) Tolka bitmönstren X, Y, S och D som tal *med* tecken och ange deras decimala motsvarighet. Avgör och motivera med hjälp av flaggorna om resultaten S och D är korrekta eller felaktiga. (1p)
- i) Hur många olika booleska funktioner $f(x,y)$ finns det? (1p)
- j) Översätt (packa) det decimala talet -75,75 till ett 32-bitars binärt flyttal enligt flyttalsstandarden IEEE 754-1985 (dvs 23 bitar av mantissan). Ge också det packade flyttalet på hexadecimal form. (2p)

- k) Ge ett "minimalt" boolesk SP-uttryck för u i grindnätet till höger. (2p)
-

2. Det booleska uttrycket $f(a,b,c) = abc + a'b'c + abc' + a'bc'$ beskriver en boolesk funktion.

Konstruera ett grindnät med så få grindar som möjligt, som realiserar den booleska funktionen. NOR-grindar med valfritt antal ingångar, XOR-grindar och NOT-grindar får användas. Endast insignalerna a, b och c finns tillgängliga.

(4p)

3.

- a) Ett synkront sekvensnät skall ha en insignal x och en utsignal u. Utsignalen u skall ges värdet "1" under ett bitintervall för varje insignalsekvens som består av två nollor följda av en etta och tre nollor hos x.

Exempel: $\sigma_x = \dots 001000100011000100001000101000\dots$

$\sigma_u = \dots ??0001000100000000100001000000\dots$

Utsignalen skall som i exemplet ges värdet "1" när den sista biten i en korrekt insignalsekvens anländer på x-ingången och behålla värdet "1" så länge x har kvar sitt värde under detta bitintervall.

Rita en tillståndsgraf för sekvensnätet. Hur många vippor skulle minst krävas vid realiseringen?

(3p+1p)

- b) Realisera en autonom räknare med räknesekvensen $q_2q_1q_0$: 000, 010, 100, 110, 101, 011, 001, 000.

T-vippor, NAND-grindar med valfritt antal ingångar och NOT-grindar får användas.

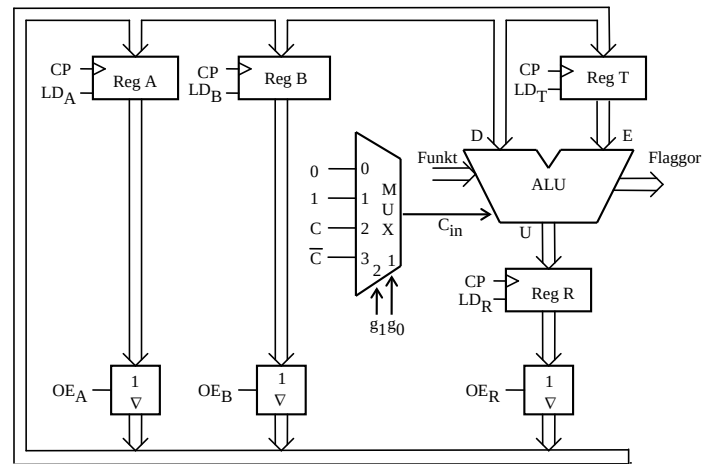
(6p)

4. Ge RTN-beskrivning och styrsignaler för de tillstånd krävs för att utföra operationen enligt nedanstående RTN-beskrivning:

RTN-beskrivning: $5 \cdot A - 7 \cdot (B + 1) \rightarrow A$
(Aritmetisk multiplikation avses)

Använd den enkla datavägen till höger och ge ditt svar i tabellform.

Förutsätt att register A och B från början innehåller de data som skall behandlas enligt uttrycket ovan och att innehållen i register R och T är okända. Register B får inte ändras. Bortse från risken för overflow. Använd så få tillstånd som möjligt. Samtliga funktioner ALU:n kan utföra framgår av bilaga 1.

(5p)

5. Figur 1 i bilaga 3 visar hur datorn FLEX är uppbyggd. Bilaga 1 visar hur ALU'ns funktion väljs med styrsignalerna $f_3 - f_0$ och C_{in} .

I tabellen nedan visas styrsignalerna i EXECUTE-sekvensen för en av FLEX-processorns instruktioner.

State	S-term	RTN-beskrivning	Aktiva styrsignaler (=1)
Q ₅	Q ₅ ·I _{xx}		OE _{PC} , LD _{MA} , IncPC
Q ₆	Q ₆ ·I _{xx}		MR, LD _{MA}
Q ₇	Q ₇ ·I _{xx}		MR, LD _T
Q ₈	Q ₈ ·I _{xx}		OE _A , f ₃ , f ₂ , g ₁ , g ₀ , LD _R , LD _{CC}
Q ₉	Q ₉ ·I _{xx}		OE _R , LD _A , NF

NF i tabellens sista rad anger att nästa tillstånd (state) skall vara det första i FETCH-sekvensen.

- a) Fyll i RTN-kolumnen i tabellen och förklara vilken assemblerinstruktion som beskrivs. (2p)

- b) Instruktionen BGE tar 5 klockcykler att utföra enligt instruktionslistan. En ny implementering av instruktionen skall göras som utförs på färre klockcykler när hoppvillkoret inte är uppfyllt. Styrenheten med fast logik skall användas och operationskoden F1₁₆ skall användas.

Gör en tabell liknande tabellen ovan för den nya EXECUTE-sekvensen.

OPKOD
offset

(4p)

6. Besvara kortfattat följande frågor rörande FLEX-processorn.

- a) Assemblatorn kan hantera uttryck som innehåller additioner eller subtraktioner av symboler och konstanter. Den borde dock protestera när man assemblerar följande rader. Förklara varför!

```
SYMBOL1 EQU $15
SYMBOL2 EQU SYMBOL1+SYMBOL3
SYMBOL3 EQU $25
```

(2p)

- b) Förklara varför man inte kan hoppa till en subrutin med JMP- eller BRA-instruktioner.

(2p)

- c) Förklara på vilket sätt X-registret kan användas!

(2p)

- d) För vilka värden på talet W ($0 \leq W \leq 255$) utförs hoppet nedan?

```
LDAA    #W
COMA
CMPA    #$50
BGT     Hopp
```

(3p)

- e) Översätt instruktionssekvensen till höger till maskinkod och visa hur den placeras i minnet. Det skall framgå hur offset för branch-instruktionerna beräknas.

(3p)

- f) Hur lång tid tar instruktionssekvensen i e) att köra om FLEX-processorn klockas med frekvensen 1MHz?

(3p)

	ORG	\$60
	LDX	#NEXT
	LDAA	-4,X
*		
LOOP1	LDAB	-3,X
*		
LOOP2	DECB	
	NOP	
	BNE	LOOP2
*		
	INCA	
*	BMI	LOOP1
	BRA	NEXT
*		
TAB	FCB	0,-2,10,-4,20
*		
NEXT	NOP	

7. I minnet i ett datorsystem med FLEX-processorn finns en tabell med ett antal 8-bitars dataord som är sammansatta av två fyrabitars tal utan tecken i bit 0-3 och bit 4-7 enligt figuren till höger.

Skriv en subrutin i assemblerpråk för FLEX-processorn som ökar alla talen i bit 0-3 i tabellen med 5, men lämnar talen i bit 4-7 oförändrade. Antalet "overflow" som inträffar vid ökningen med 5 skall räknas och detta antal skall finnas i B-registret vid återhopp. "Overflow" avser här 4-bitars tal utan tecken.

Före anrop av subrutinen skall huvudprogrammet lägga in antalet 8-bitars dataord i tabellen i B-registret och startadressen till tabellen i X-registret.

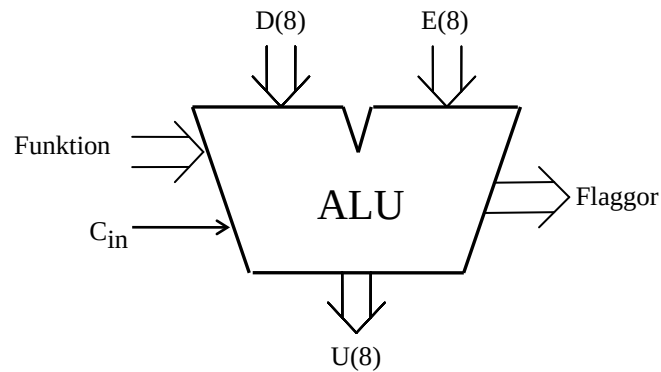
Endast register B och register CC får vara förändrade vid återhopp från subrutinen. För full poäng på uppgiften skall programmet vara korrekt radkommenterat.

TAL(4)	TAL(4)
TAL(4)	TAL(4)
TAL(4)	TAL(4)
TAL(4)	TAL(4)

(7p)

Bilaga 1

ALU:ns funktion

ALU:ns **logik-** och **aritmetikoperationer** på indata **D** och **E** definieras av ingångarna **Funktion (F)** och **C_{in}** enligt tabellen nedan. **F = (f₃, f₂, f₁, f₀)**.

I kolumnen Operation förklaras hur operationen utförs.

f ₃ f ₂ f ₁ f ₀	U = f(D,E,C _{in})	
	Operation	Resultat
0 0 0 0	bitvis nollställning	0
0 0 0 1		D
0 0 1 0		E
0 0 1 1	bitvis invertering	D _{1k}
0 1 0 0	bitvis invertering	E _{1k}
0 1 0 1	bitvis OR	D OR E
0 1 1 0	bitvis AND	D AND E
0 1 1 1	bitvis XOR	D XOR E
1 0 0 0	D + 0 + C _{in}	D + C _{in}
1 0 0 1	D + FFH + C _{in}	D – 1 + C _{in}
1 0 1 0		D + E + C _{in}
1 0 1 1	D + D + C _{in}	2D + C _{in}
1 1 0 0	D + E _{1k} + C _{in}	D – E – 1 + C _{in}
1 1 0 1	bitvis nollställning	0
1 1 1 0	bitvis nollställning	0
1 1 1 1	bitvis ettställning	FFH

Carryflaggan (C) innehåller minnessiffran ut (carry-out) från den mest signifikanta bitpositionen (längst till vänster) om en aritmetisk operation utförs av ALU:n.

Vid **subtraktion** gäller för denna ALU att **C = 1 om lånesiffra (borrow) uppstår och C = 0 om lånesiffra inte uppstår**.

Carryflaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

Overflowflaggan (V) visar om en aritmetisk operation ger "overflow" enligt reglerna för 2-komplementaritmetik.

V-flaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

Zeroflaggan (Z) visar om en ALU-operation ger värdet noll som resultat på U-utgången.

Signflaggan (N) är identisk med den mest signifikanta biten (teckenbiten) av utsignalen U från ALU:n.

Half-carryflaggan (H) är minnessiffran (carry) mellan de fyra minst signifikanta och de fyra mest signifikanta bitarna i ALU:n.

H-flaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

I tabellen ovan avser "+" och "-" **aritmetiska operationer**. Med t ex **D_{1k}** menas att samtliga bitar i **D** inverteras.

Bilaga 2

Assemblerspråket för FLEX-processorn.

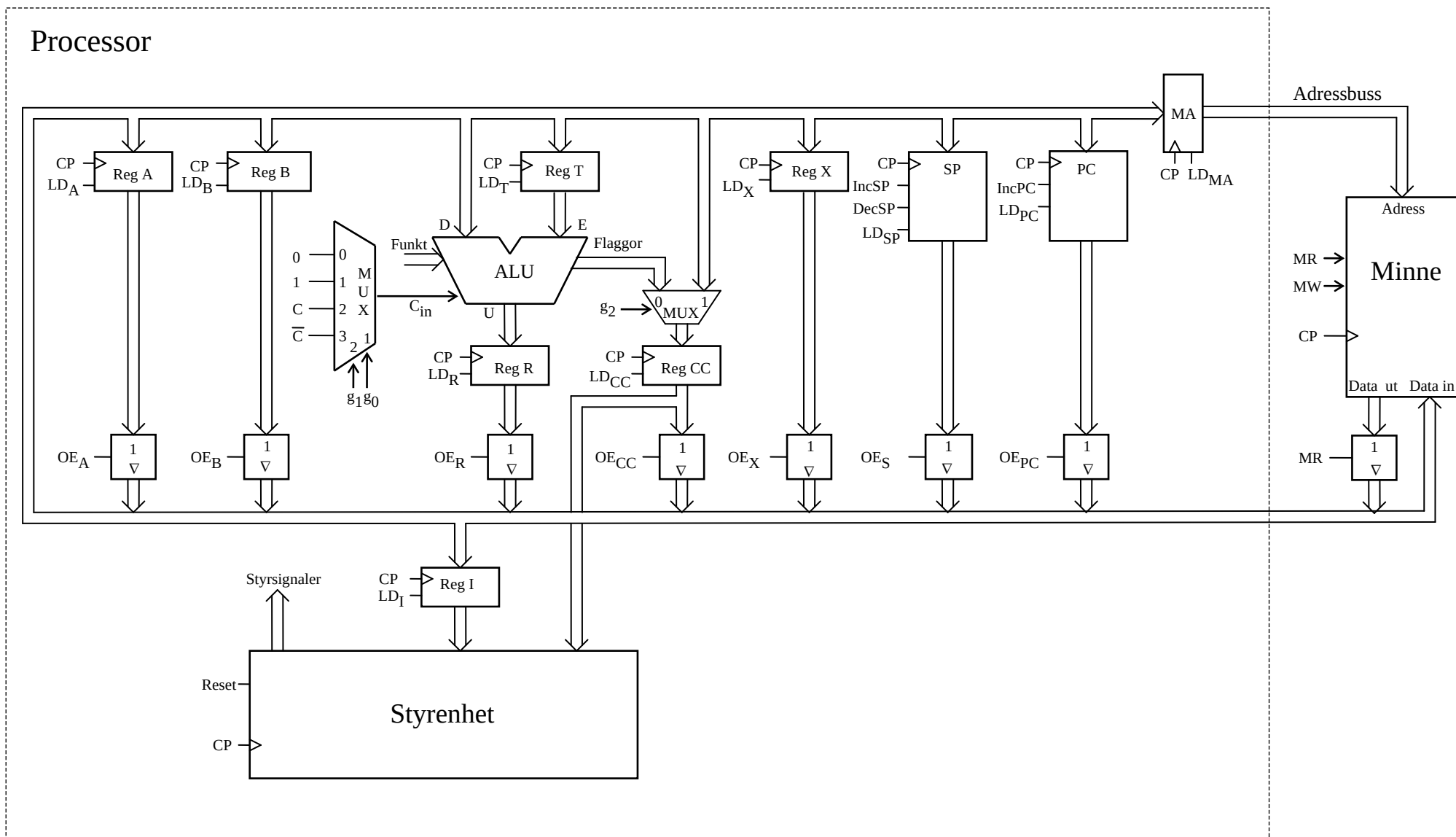
Assemblerspråket använder sig av mnemoniska beteckningar liknande dem som processorkonstruktören MOTOROLA (FREESCALE) specificerat för maskininstruktioner för mikroprocessorer 68XX och instruktioner till assemblatorn, såsom pseudoinstruktioner eller assemblatordirektiv. Pseudoinstruktionerna listas i tabell 1.

Tabell 1

Direktiv	Förklaring
ORG N	Placerar den efterföljande koden med början på adress N. (ORG för ORiGin = ursprung)
L RMB N	Avsätter N bytes i följd i minnet (utan att ge dem värden), så att programmet kan använda dem. Följden placeras med början på adressen L. (RMB för Reserve Memory Bytes)
L EQU N	Ger symbolen L konstantvärdet N. (EQU för EQUates = beräknas till)
L FCB N1,N2	Avsätter en byte för varje argument i följd i minnet. Respektive byte ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adressen L. (FCB för Form Constant Byte)
L FCS "ABC"	Avsätter en byte för varje tecken i teckensträngen "ABC" i följd i minnet. Respektive byte ges ASCII-värdet för A B C, etc. Följden placeras med början på adressen L. (FCS för Form Character String)

Tabell 2 7-bitars ASCII

000	001	010	011	100	101	110	111	$b_6b_5b_4$ $b_3b_2b_1b_0$
NUL	DLE	SP	0	@	P	`	p	0 0 0 0
SOH	DC1	!	1	A	Q	a	q	0 0 0 1
STX	DC2	"	2	B	R	b	r	0 0 1 0
ETX	DC3	#	3	C	S	c	s	0 0 1 1
EOT	DC4	\$	4	D	T	d	t	0 1 0 0
ENQ	NAK	%	5	E	U	e	u	0 1 0 1
ACK	SYN	&	6	F	V	f	v	0 1 1 0
BEL	ETB	'	7	G	W	g	w	0 1 1 1
BS	CAN	(	8	H	X	h	x	1 0 0 0
HT	EM	)	9	I	Y	i	y	1 0 0 1
LF	SUB	*	:	J	Z	j	z	1 0 1 0
VT	ESC	+	;	K	[Ä	k	{ä	1 0 1 1
FF	FS	,	<	L	Ö	l	ö	1 1 0 0
CR	GS	-	=	M	Å	m	å	1 1 0 1
S0	RS	.	>	N	^	n	~	1 1 1 0
S1	US	/	?	O	_	o	RUBOUT (DEL)	1 1 1 1

Figur 1. Datorn FLEX.